

Més valor per a les **Illes Formigues**

■ Llagut de vela llatina Rafael durant una visita a les Illes Formigues organitzada pel Museu de la Pesca.

/Carles Gorini/

Per iniciativa de la Confraria de Pescadors de Palamós, el Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí estudia des de fa uns mesos convertir les Illes Formigues i els seus voltants en una reserva marina d'interès pesquer.

Morir d'èxit. Això és el que pot passar a les Illes Formigues si se les continua estimant tant. Canviem estimar per bussejar, pescar, navegar i totes les altres coses que us pugueu imaginar i que avui es fan en aquestes illes i a les aigües dels seus voltants. Aquest petit espai de la Costa Brava s'ha convertit en una mena de plaça pública que alguns han començat a creure que és necessari regular. Les primeres veus en favor de la mesura han vingut des de la Confraria de Pescadors de Palamós, que ha pres consciència que la sobreexplotació del recurs, que és en el que, en el fons, s'han convertit aquestes illes, les porta pel mal camí. Amb el suport de l'Ajuntament, els pescadors de la Confraria es van adreçar al Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí perquè procedís a estudiar la possibilitat de declarar l'espai reserva marina d'interès pesquer. Una reserva marina d'interès pesquer és una figura específica

de protecció que pretén aconseguir l'explotació sostenible dels recursos pesquers i establir, alhora, mesures de protecció en les àrees delimitades dels caladors de pesca tradicionals.

Cal una reserva i alguna cosa més

El procediment que Madrid ha posat en marxa per declarar el lloc reserva pesquera segueix el seu curs. Probablement, la demanda de la Confraria reeixirà i l'espai de les Illes Formigues es regularà, però aquesta és una solució que malgrat aportar grans avantatges també desperta alguns recels. Per esvaire les suspicàcies, l'Ajuntament de Palamós, el Museu de la Pesca i la Càtedra de Pesca Marítima de la UdG han engegat un mecanisme paral·lel al del Ministeri per tal d'informar la gent interessada dels avantatges que els pot reportar l'existència de la reserva en aquestes aigües. El paper de la Càtedra d'Estudis Marítics en aquest procés és fomentar el coneixement de les riqueses, algunes de visibles i altres d'amagades, que atresoren les Formigues. Des de la institució, s'ha buscat establir contacte amb tots els agents implicats per informar-los de les possibilitats que els obrirà el nou escenari. I els agents són molts: des dels

pescadors que paren la canya fins als estiuejants que es passegen amb les piragües, i també els banyistes, els submarinistes o les embarcacions que llancen l'àncora al fons marí. És bo recordar que, a més, totes les activitats es duen a terme des de dos àmbits: el del lleure i el professional. La pressió, doncs, és màxima. Alfons Garrido, tècnic del Documare, el centre de documentació de la pesca i el mar impulsat per l'Ajuntament de Palamós, creu que informar bé tothom és l'únic camí per vèncer algunes de les resistències amb què s'han trobat. És per això que han organitzat jornades tècniques en les quals han participat persones d'altres punts de la costa en què funcionen reserves com la que es proposa per a Palamós, o científics que han fet un balanç de la qüestió. A més, al cicle «Converses de Taverna», es van reunir els pescadors més ancians, que van explicar com les captures han anat minvant en qualitat i quantitat en els darrers temps. Garrido espera que amb les accions que s'han posat en marxa s'afegirà un tercer valor, el cultural, a un espai que fins ara es debatia entre els valors turístics i el pesquers.

Una reserva per millorar la qualitat

Determinar la quantitat i la qualitat del peix és important, és per això que Margarida Casadevall i Josep Lloret, biòlegs del Grup de Recerca en Biologia Animal, col·laboren amb la Càtedra d'Estudis Marítims. A més, dirigeixen una tesi doctoral promoguda a fi d'estudiar la situació actual de les Formigues. El treball de recerca l'està duent a terme Caterina Dimiatriadis, que des de fa uns mesos s'embarca amb els pescadors per prendre mostres de les captures i de diferents aspectes del fons marí. Els biòlegs diuen que les dades obtingudes en altres reserves, com les de les Medes, demostren que els efectes positius són clars i que les poblacions protegides es recuperen, i estan convençuts que els beneficis superen amb escreix els inconvenients. Tenen la confiança que dins de l'àmbit de la reserva, es puguin tornar a veure les rajades, els taurons i tantes altres espècies que ara són tan difícils de trobar. A Palamós el sector pesquer dona feina a tres-cents pescadors, que són la primera baula d'una cadena

■ Un moll reial, típic de les petites cavorques submarines de les parets rocalloses.

■ Preparant l'art. Foto: Caterina Dimiatriadis.

Les Illes Formigues s'han convertit en una mena de plaça pública que alguns han començat a creure que és necessari regular.

La Càtedra d'Estudis Marítims fomenta el coneixement de les riqueses, algunes de visibles i altres d'amagades, que atresoren les Formigues.

en la qual també hi ha els peixaters o els restauradors, un conjunt que mou milions d'euros al cap de l'any. Per al director del Museu de la Pesca, Miquel Martí, la reserva serà el fruit « d'un esforç comú en el qual conflueixen el talent i l'esforç de molta gent, del territori». Martí defensa que el més important és continuar comptant amb peix de qualitat capturat amb mètodes de pesca tradicional que «segurament són més sostenibles que els grans vaixells d'arrossegament». El problema és que ara moltes espècies estan desapareixent perquè no tenen capacitat per adaptar-se a la pressió que els imposen les actuals regles del joc.

En sintonia, Jaume Badias, tècnic de la Càtedra, explica que, a la vegada, es treballa en la creació de l'Espai del Peix, una iniciativa lúdica relacionada amb la cuina del peix que busca fomentar els productes de Palamós i abocar més cultura sobre el peix i la manera de consumir-lo.

Caterina Dimiatriadis. Embarcar-se amb els pescadors

Caterina Dimiatriadis és biòloga i prepara una tesi doctoral que estudia l'entorn de les Illes Formigues. A la investigació hi aporta l'experiència de tres anys de treball amb pescadors a l'Uruguay, en què avaluava les conflictives relacions que mantenien amb els dofins. Aquests dies Caterina s'embarca amb els pescadors de Palamós per tal d'obtenir dades per a la recerca.

Que persegueixes amb la tesi?

L'objectiu principal de la tesi és caracteritzar les Illes Formigues des de l'àmbit biològic, determinar la vulnerabilitat de les diferents espècies de peixos que hi viuen i quins poden ser més sensibles als diferents tipus de pesca que s'hi fa. També es busca obtenir una descripció acurada del fons marí.

Quina és la teva feina?

Aquests dies m'embarco amb els pescadors artesanals. De moment, he anat set cops amb ells i he vist que, quan recullen les xarxes, gairebé no treuen res. Em penso que deuen perdre diners.

Què pesquen?

Calen el palangre i el tresmall per pescar verats, lluços, pagells, caproigs, raps, llagostes... però l'exemplar més gran que els he vist treure amb prou feines pesava nou-cents grams.

Com és la pesca tradicional?

Hi ha pescadors que treballen pare i fill plegats, i s'ajuden. En canvi, n'hi ha d'altres que van sols i ho han de fer tot ells mateixos. És força dur. Aquests pescadors artesanals són una minoria que no pot competir contra els arrossegadors. Tampoc no poden fer-ho contra els pescadors submarins, que són molt selectius i s'enduen els exemplars millors, estroncant la possibilitat de reproducció. Si no es fa alguna cosa, aquests pescadors tradicionals desapareixeran.

Quina opinió tens de la futura reserva marina d'interès pesquer?

Penso que per als pescadors artesanals, i també per als submarinistes, la reserva pesquera és una solució. En tot cas, cal tornar a aprendre a fer servir aquest recurs que són les Illes Formigues per poder disposar en un futur d'un espai ric i divers com el que han esdevingut les Medes.

Joan Lluís Alegret. «A les Illes Formigues hi ha un problema de sobreutilització»

Quin és el paper de la Càtedra en aquest procés de la reserva marina d'interès pesquer?

La Càtedra col·labora amb la Confraria de Pescadors de Palamós assessorant-la en tot allò que pugui necessitar per tal de fer avançar la demanda de la reserva marítima d'interès pesquer. A més, dóna suport científic a l'Ajuntament de Palamós en la tasca de mostrar a la ciutadania les condicions reals en què es troben les Illes Formigues.

On són els orígens de la Càtedra?

En un treball de recerca que vaig fer entre 1982 i 1984, en què vaig estudiar els pescadors artesanals de Palamós. Això em va portar a conèixer Miquel Martí, què treballava en el projecte del Museu de la Pesca.

Què aporta la Càtedra de la UdG a Palamós?

Fa present la Universitat a la ciutat. A Palamós ha anat bé perquè ha permès fer el Centre de Documentació de la Pesca i el Mar, i ha contribuït a impulsar diversos equipaments relacionats amb la pesca, a partir de la presència d'investigadors, d'estudiants o de l'edició de publicacions.

Ara projecteu l'Espai del Peix. En què consisteix?

L'Espai del Peix busca donar continuïtat temporal al Museu de la Pesca, que no deixa de ser un centre d'interpretació del passat, per portar-lo al present. Es farà des de tres vessants. El primer mostrarà les activitats actuals dels pescadors i la rellevància de la indústria que mou la pesca i el port. Després, es donaran a conèixer els diferents aspectes biològics, ecològics i nutricionals del peix, el marisc i els mol·luscs que es pesquen a Palamós. I en tercer lloc, s'hi farà una activitat de divulgació gastronòmica dirigida a donar a conèixer diferents maneres de preparar els productes de Palamós i a valorar les espècies que avui són poc conegudes. No es tractarà de cap restaurant, sinó d'un espai destinat a la descoberta a través del paladar.

Estudis Marítims

Patrocini: Ajuntament de Palamós i Fundació Privada Girona: Universitat i Futur

Direcció: Joan Lluís Alegret

Adreça: Plaça dels Països Catalans, s/n 17230 Palamós

Telèfon: 972 60 12 44

Web: <http://cem.udg.edu/>

Correu: dir.cem@udg.edu